

Update-notitie QBWat 4.42

Notitie bij de release van versie 4.42 van QBWat, 28-2-2012

1. Watermijten

Door een verkeerde interpretatie van de tekst in de maatlatdocumenten werden alle taxa die worden gerekend tot de Hydracarina (watermijten, in TWN als Prostigmata) in de versie 4.40 en 4.41 in de grotere wateren als kenmerkend beoordeeld, wat een hogere score voor de metriek KM% geeft dan de bedoeling is.

Consequentie: de berekeningen van de macrofaunamaatlat voor watertypen R7, R8, R16, M14, M20 en M21 met versie 4.40 en 4.41 zijn onjuist en moeten over worden gedaan.

De herkenning van taxa wordt steeds beter. In de laatste versie is ook de naam "Hydracarina" aan alle daartoe te rekenen taxa gekoppeld; daardoor worden deze ook als Hydracarina herkend. De tekst in de maatlatdocumenten op pagina 330 en 344 schrijft voor dat de watermijten (Hydracarina) als één taxon moeten worden gerekend bij de watertypen R7, R8, R16, M14, M20 en M21. Anderszijds staan er ook allerlei watermijten in de indicatorlijst, meestal als Kenmerkend. Per abuis is voor deze typen vanaf versie 4.40 Hydracarina ook als Kenmerkend ingevoerd waardoor alle watermijten ineens mee gaan tellen in het percentage kenmerkende taxa en de score hoger uitpakt. Dat had niet moeten. De Hydracarina zijn niet Kenmerkend maar Niet-indicatief. Tot versie 4.31 werden deze watermijten alleen meegeteld in de totale soortenrijkdom van het monster, omdat ze niet werden herkend als zodanig en dus automatisch geen score kregen. Vanaf versie 4.42 is dat ook weer zo.

Na enig navragen en herlezen van het achtergronddocument (Knoben et al., 2007) en het validatierapport (Evers et al., 2005) bleek de afspraak was dat er op twee manieren mag worden gerekend.

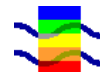
1. De watermijten worden niet uitgedetermineerd. Dat is de werkwijze van Rijkswaterstaat, en de formele aanpak volgens het maatlatdocument. Dan wordt alles als Hydracarina ingevoerd in de database en wordt bij analyse dus maar één taxon gevonden dat aan de soortenrijkdom bijdraagt en die heeft geen indicatiewaarde. Doordat TWN geen Hydracarina kent worden deze in de praktijk als Prostigmata ingevoerd.
2. De watermijten worden wél uitgedetermineerd. Dat is de werkwijze van de meeste waterschappen. Dan tellen alle ingevoerde taxa van de Hydracarina mee in de soortenrijkdom en tellen de soorten die een indicatiewaarde hebben als indicator mee.

In het algemeen levert uitdetermineren een iets hogere score op als er kenmerkende watermijten aanwezig zijn en een lagere waarde als er méér dan één soort watermijt is gevonden en geen ervan kenmerkend is. Het verschil tussen de beide benaderingen is gemiddeld niet zo groot, maar in sommige gevallen kan het uitdetermineren meer dan een klasse hogere score geven.

Met dank aan Hans Hop en Arno Folkers voor het signaleren van het probleem en Niels Evers voor hulp bij de oplossing.

2. Haaksterrenkroos

Haaksterrenkroos heette tot voor kort Callitriche hamulata en zo staat de soort ook zo in de concept maatlatdocumenten van 2004. In de maatlatdocumenten van 2007 staat de naam Callitriche brutia. Dit is geen echte synoniem omdat de vroegere Callitriche brutia en Callitriche hamulata in deze naam

zijn samengevoegd. Er bestaan dus twee betekenissen voor *Callitriche brutia*. Echte synoniemen zijn *Callitriche brutia* ssp. *hamulata* voor *Callitriche hamulata* en *Callitriche brutia* ssp. *brutia* voor *Callitriche brutia* s.s.

De herkenning van de *Callitriche hamulata* als ondersoort van *Callitriche brutia* bleek niet helemaal goed te gaan. Door in de maatlat *Callitriche brutia* ssp. *hamulata* kenmerkend te noemen in plaats van *Callitriche brutia* is dat opgelost. Dit komt bovendien beter overeen met de oorspronkelijk bedoeling.

Het is mogelijk dat er zich meer situaties voordoen waarbij een taxon niet als indicator wordt herkend omdat het een synoniem betreft van een taxon dat op een ander taxonomisch niveau indiceert. Dat geldt voor alle kwaliteitselementen en signalering van (een vermoeden van) dit fenomeen wordt hogelijk op prijs gesteld !

3. Exotische vissen - een waarschuwing

Er worden steeds meer exotische vissoorten, met name grondels, herkend en dat levert een hogere score op in de beoordeling van de vissen in zoete meren. Dat komt door de deelmaatlat soortenaantal die alle soorten die herkend worden meetelt.

Deze deelmaatlat draagt voor 1/5 bij aan de eindscore. En toename van 2 of 3 exotische vissen die door de versie 4.4* worden herkend en door versie 4.3* nog niet, kan op deze deelmaatlat een klasse verhoging geven; dat geeft op de eindscore dan 1/5 klasse (0,04 EKR-punten) verhoging op.

De oorspronkelijke bedoeling van de maatlat was om alleen de soorten te tellen die in de FAME-database waren opgenomen, zodat die exoten niet moeten worden meegeteld. Dit staat echter niet in de maatlatdocumenten en er wordt in de achtergronddocumenten alleen op gezinspeeld.

Omdat er wel meer discussie over de deelmaatlat soortenaantal is wordt deze binnenkort herzien. Daarmee wordt het probleem van deze exoten ook opgelost. Dit zal medio 2012 plaatsvinden.

Met dank aan Astrid Boerkamp, Gert Hoogerwerf, Matthys Koole en Nico Jaarsma voor het signaleren van het probleem, discussie over de oplossing en hulp bij een besluit over de aanpak.